

ΑΠΟΨΗ

Ακροδεξιά και ασφάλεια

Του **ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΑΡΑΤΡΑΝΤΟΥ**

Τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών εκλογών σε διάφορες χώρες και κυρίως το αποτέλεσμα του πρώτου γύρου των εκλογών στη Γαλλία έχουν προκαλέσει μεγάλη συζήτηση αλλά και αγωνία για την ενίσχυση των ακροδεξιών πολιτικών σχηματισμών και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει αυτή για το δημοκρατικό πολίτευμα και την Ε.Ε.

Πέραν όμως της εύλογης αγωνίας αλλά και της αντίδρασης που βλέπουμε για παράδειγμα στην περίπτωση της Γαλλίας, είναι σημαντικό να μπορέσει κάποιος να προσεγγίσει τις αιτίες που οδήγησαν τόσο μεγάλο αριθμό πολιτών να ψηφίσουν ακροδεξιούς σχηματισμούς. Δεν μπορεί να μένουμε σε απλουστευμένους αφορισμούς περί ακροδεξιών, καθώς, όπως αναδεικνύουν και όλες οι σχετικές αναλύσεις, η δεξαμενή των ψηφοφόρων αυτών των κομμάτων είναι σε σημαντικό βαθμό ετερογενής, ακόμη και συγκυριακή.

Υπάρχουν προβλήματα που οι πολίτες αισθάνονται πως οι κυβερνήσεις, αλλά και η Ε.Ε., δεν μπορούν να επιλύσουν και το παράπονό τους αυτό τους οδηγεί σε ακραίες πολιτικές επιλογές;

Η απάντηση είναι περίπου αυτονόητη. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο πως

ζούμε εδώ και χρόνια στην εποχή της μετα-ιδεολογίας και η εκλογική προτίμηση είναι περισσότερο συμπεριφορική διαδικασία.

Σχεδόν σε όλες τις χώρες της Δύσης υπάρχουν αναλύσεις για τους χαμένους της παγκοσμιοποίησης, τις νέες ανισότητες και την αντι-κυβερνητική τάση που επικρατεί.

Πλνν όμως της οικονομίας, που είναι σημαντικό ζήτημα για τους πολίτες των περισσότερων ευρωπαϊκών κρατών, τα θέματα ασφάλειας και ταυτότητας έχουν αναδειχθεί ως κυρίαρχα στην πολιτική συζήτηση, με χαρακτηριστική περίπτωση το ζήτημα της μετανάστευσης. Τα ακροδεξιά κόμματα έχουν επενδύσει στην ανάδειξη των ζητημάτων ασφάλειας και κυρίως στη σύνδεσή τους με τη διάσταση της ταυτότητας, αναδεικνύοντας τον φόβο για το διαφορετικό (τον «άλλον») ως απειλή για την ταυτότητα σε ατομικό αλλά και συλλογικό επίπεδο.

Μπορούμε να μιλήσουμε ωστόσο μόνο για μια πολιτική επιτυχία των ακροδεξιών κομμάτων στο να αναδείξουν αυτή την πολιτική ατζέντα και να αξιοποιήσουν λαϊκιστικά επιχειρήματα ή πρέπει να δούμε ποια είναι η πραγματική κατάσταση με τα ζητήματα ασφάλειας; Είναι σημαντικό λοιπόν να διερευνηθεί αν υπάρχει ένα πραγματικό αίσθημα ανασφάλειας πά-

νω στο οποίο κτίζουν πολιτικά επιχειρήματα τα ακροδεξιά κόμματα ή αν είναι μια πολιτική κατασκευή ασφαλειοποίησης, κυρίως θεμάτων όπως το μεταναστευτικό.

Τα τελευταία χρόνια, οι ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι αντιμέτωπες με απαντές κρίσεις, ζούμε, όπως είναι πλέον γνωστό, στην εποχή των πολυ-κρίσεων, οι οποίες οξύνουν το αίσθημα ανασφάλειας και την ευαλωτότητα των ανθρώπων. Οι φυσικές καταστροφές και τα τεχνολογικά ατυχήματα έχουν εντείνει περισσότερο το αίσθημα του κινδύνου. Ο διακρατικός πόλεμος, ως συνέπεια των πρωτοβουλιών αυταρχικών κρατών, όπως η Ρωσία, επέστρεψε στην Ευρώπη. Οι κοινωνίες αντιμετωπίζουν παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η κλιματική κρίση, η μετα-

νάστευση, ο αυταρχισμός και οι αναδυόμενες τεχνολογίες, οι οποίες μπορούν και έχουν σημαντικές επιπτώσεις ασφάλειας. Έχει ενταθεί η διαπροσωπική βία με τις διάφορες μορφές της (ενδοοικογενειακή, έμφυλη, βία ανηλικών, ρατσιστική βία κ.ά.), προκαλώντας μια καθημερινή πίεση σε όρους λεγόμενου «μαλακού» στόχους. Οι μοναχικοί δράστες και οι τρομοκρατικές επιθέσεις στους λεγόμενους «μαλακούς» στόχους έχουν δημιουργήσει μια έντονη αίσθηση απειλής στην καθημερινότητα του πολίτη. Σε αρκετές περιπτώσεις έχουμε δει όξυνση της πόλωσης, μεγάλες διαμαρτυρίες που κατέληξαν σε βίαια επεισόδια.

Όπως είναι λογικό, μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο ο πολίτης ζητάει από το κράτος να του παρέχει ασφάλεια. Σε ένα σύνθετο κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο, η αίσθηση της απειλής είναι σε σημαντικό βαθμό συνάρτηση των προσωπικών βιωμάτων και αντιλήψεων. Σε αρκετές περιπτώσεις οι επιπτώσεις ασφάλειας είναι αυτές που έχουν οδήγησει σε μια αρνητική στάση έναντι θεμάτων όπως η μετανάστευση.

Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε πως τα λαϊκιστικά ακροδεξιά κόμματα έχουν κτίσει το πολιτικό τους αφήγημα πάνω σε πραγματικές αγωνίες πολιτών. Αυτό

οφείλεται και στην αστοχία και αδυναμία των πολιτικών συστημάτων να αναδείξουν προβλήματα και να αναζητήσουν λύσεις. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η μετανάστευση. Για χρόνια οι κυβερνήσεις δεν αναδείκνυαν τις επιπτώσεις ασφάλειας του θέματος, με αποτέλεσμα να δώσουν χώρο στους ακροδεξιούς σχηματισμούς να διαμορφώσουν την ατζέντα με έναν αφοριστικό τρόπο, εξισώνοντας τους μετανάστες με τρομοκράτες και εγκληματίες.

Ο αποτελεσματικότερος τρόπος για να αντιμετωπιστεί η άνοδος της Ακροδεξιάς, αλλά και γενικότερα των λαϊκιστικών αντικυβερνητικών κομμάτων, είναι η ανάδειξη των προβλημάτων στην πραγματική τους βάση και η προσπάθεια επίλυσής τους. Η ασφάλεια δεν είναι ένα πεδίο πολιτικής που μπορεί και πρέπει να εκχωρηθεί στα άκρα. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως πρέπει να περάσουμε σε μια εκτεταμένη κατάσταση πλήρους ασφαλειοποίησης. Χρειάζεται ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο, ένα σύγχρονο πλαίσιο πολιτικής ασφάλειας που θα απαντάει στις απειλές, αλλά θα ενσωματώνει και τις ανασφάλειες των πολιτών.

Ο κ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος είναι δρ Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και Νέων Απειλών, κύριος ερευνητής **ΕΛΙΑΜΕΠ**.

Τα λαϊκιστικά ακροδεξιά κόμματα έχουν κτίσει το πολιτικό τους αφήγημα πάνω σε πραγματικές αγωνίες πολιτών. Αυτό οφείλεται και στην αδυναμία των πολιτικών συστημάτων να αναδείξουν προβλήματα και να αναζητήσουν λύσεις.